

هشدار آل اسحاق درباره نقطه ضعف تجارت ایران

۱۵ همسایه داریم، اما هنوز به یک مسیر گره خورده‌ایم

وزیر پیشین بازرگانی و رئیس پیشین اتاق بازرگانی با اشاره به نقش پررنگ امارات متحده عربی در تجارت خارجی ایران، وابستگی به این کشور را یکی از آسیب‌پذیری‌های ساختاری اقتصاد ایران دانست و تأکید کرد که با توجه به موقعیت جغرافیایی کشور، امکان متنوع‌سازی مسیرهای تجاری وجود دارد. یحیی آل‌اسحاق همچنین تاب‌آوری اقتصادی، تأمین نیازهای اساسی، مدیریت انتظارات تورمی و حفظ وحدت و هماهنگی در داخل را از الزامات عبور از شرایط فعلی عنوان کرد.

به گزارش خبرآنلاین، یحیی آل‌اسحاق، وزیر پیشین بازرگانی و رئیس پیشین اتاق بازرگانی، با اشاره به جایگاه امارات متحده عربی در تجارت خارجی ایران اظهار کرد که این کشور به یکی از مراکز اصلی فعالیت‌های تجاری منطقه تبدیل شده و نقش آن تنها به تجارت با ایران محدود نیست.

به گفته آل‌اسحاق، حجم مبادلات تجاری ایران با امارات، چه در حوزه صادرات و چه واردات، بین ۱۲ تا ۲۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود. شرایط خاصی که طی سال‌های گذشته بر ایران تحمیل شده، از جمله محدودیت‌های حمل‌ونقل، انبارداری، بانکداری، انتقال پول و نحوه سرمایه‌گذاری، موجب شده امارات جایگاه ویژه‌ای در تجارت خارجی ایران پیدا کند.

او افزود این وابستگی موضوع جدیدی نیست و حتی پیش از جنگ‌های اخیر نیز نسبت به شکل‌گیری چنین وضعیتی هشدار داده شده بود. به گفته آل‌اسحاق، حدود یک دهه است که بحث متنوع‌سازی مبادی تجاری و استفاده بیشتر از کشورهایی مانند عمان، پاکستان و ترکیه مطرح شده، اما برنامه‌های طراحی‌شده در این زمینه به‌طور کامل عملیاتی نشده است.

مسئله اصلی اکنون نحوه تنظیم تجارت آینده است و باید برای ثبت سفارش و انتقال کالاها در شرایط جدید برنامه‌ریزی شود

ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی، جمعیت، منابع و گستردگی مرزهای خود نمی‌تواند به‌سادگی به کشوری منزوی تبدیل شود

کاهش وابستگی به امارات

نیز گفت این کشور به دلیل همسویی با سیاست‌های امریکا، در سال‌های اخیر به یکی از تهدیدهای مهم برای تجارت خارجی ایران تبدیل شده است.

او افزود تلاش‌هایی برای ایجاد هماهنگی با امارات انجام شده، اما این کشور به‌تنهایی تصمیم‌گیر نیست و در چارچوب مجموعه‌ای از سیاست‌های بین‌المللی حرکت می‌کند که علاوه بر صادرات و واردات، انتقال پول و روابط مالی ایران را نیز تحت فشار قرار می‌دهد. وزیر پیشین بازرگانی درباره کالاهای موجود در امارات گفت برآوردهای مطرح‌شده درباره حجم کالاهای صادراتی و وارداتی ایران در این کشور بین ۸ هزار تا ۴۰ هزار کانتینر است.

او افزود برای انتقال این کالاها راهکارهایی از طریق کشورهایمانند عمان، پاکستان و عراق در نظر گرفته شده و درباره کالاهای موجود تمهیداتی اندیشیده شده است.

به گفته آل‌اسحاق، مسئله اصلی اکنون نحوه تنظیم تجارت آینده است و باید برای ثبت سفارش و انتقال کالاها در شرایط جدید برنامه‌ریزی شود.

آل‌اسحاق تأکید کرد که تجارت ایران الزاماً وابسته به امارات نیست و با توجه به موقعیت جغرافیایی کشور، امکان استفاده از مسیرهای دیگر وجود دارد، اما این تغییر مسیر بدون هزینه نخواهد بود.

او گفت این اقدام از نظر اجرایی شدنی است، اما هزینه تجارت را افزایش می‌دهد و باید با برنامه‌ریزی دقیق و استفاده از ظرفیت‌های مالی، بانکی و تجاری کشور مدیریت شود.

به اعتقاد آل‌اسحاق، بخشی از این مسئله به روابط ایران با همسایگان و بخش دیگر به توانایی سیستم مالی و پولی کشور برای پشتیبانی از مسیرهای جدید تجارت مربوط می‌شود. او تأکید کرد در نهایت نباید اجازه داد فشارهای تجاری به انزوای ایران منجر شود.

■ نفت و تنگه هرمز؛ دو محور مهم سیاست امریکا
آل‌اسحاق درباره اهداف امریکا در شرایط فعلی اظهار کرد باید میان آنچه در مواضع رسمی واشنگتن اعلام می‌شود و اهداف واقعی آن تفکیک قائل شد.

به گفته او، موضوع نفت و نرخ جهانی آن یکی از محورهای اصلی سیاست امریکا است و مسئله تنگه‌های هرمز و باب‌المندب نیز به دلیل نقش ایران و یمن در این مناطق اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است.

او افزود یکی از اقدامات اصلی امریکا تلاش برای محدود کردن فروش نفت ایران بوده است، اما اگر سایر

آل‌اسحاق با اشاره به موقعیت جغرافیایی ایران گفت کشور با ۱۵ کشور مرز مشترک دارد و مجموع مرزهای آن به حدود ۲ هزار کیلومتر می‌رسد. از این رو، به اعتقاد او، امکان ایجاد مسیرهای جایگزین تجاری و کاهش وابستگی به یک کشور خاص وجود دارد.

رئیس اسبق اتاق بازرگانی تهران تأکید کرد برنامه‌هایی که از ۱۰ تا ۱۵ سال پیش برای متنوع‌سازی مسیرهای تجارت خارجی طراحی شده بود، اگر در همان زمان اجرایی می‌شد، امروز کشور با آسیب‌پذیری کمتری مواجه بود.

به گفته آل‌اسحاق، استفاده از مسیرهای جایگزین امکان‌پذیر است، اما افزایش هزینه تجارت یکی از پیامدهای آن خواهد بود. تحریم‌ها نیز پیش از این هزینه تجارت خارجی ایران را حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد افزایش داده‌اند و تغییر مسیرهای تجاری می‌تواند هزینه‌های دیگری نیز به این روند اضافه کند.

او با این حال تأکید کرد که این مسئله با برنامه‌ریزی و استفاده از ظرفیت کشورهای همسایه تا حد زیادی قابل مدیریت است و ایران را نمی‌توان به‌سادگی منزوی کرد. وزیر بازرگانی دولت رفسنجانی، با اشاره به تجربه تحریم‌های چند دهه گذشته اظهار کرد محدود کردن تجارت خارجی ایران از ابتدای انقلاب یکی از اهداف مستمر طرف‌های مقابل بوده و کشور انواع مختلف تحریم‌ها را تجربه کرده است.

او با اشاره به مطالعاتی که در گذشته در شورای عالی امنیت ملی درباره آثار تحریم‌ها انجام شده بود، گفت بررسی تجربه تحریم‌های مختلف در جهان نشان داده است که حتی در بهترین شرایط، تحریم‌ها نمی‌توانند تمام ظرفیت یک اقتصاد را از بین ببرند.

به گفته آل‌اسحاق، برای موفقیت کامل یک نظام تحریمی باید مجموعه‌ای از شروط همزمان وجود داشته باشد؛ از جمله اینکه تحریم‌کننده نتوان انحصاری در تأمین کالای مورد نظر داشته باشد و هیچ کشور دیگری امکان عرضه آن کالا به کشور هدف را نداشته باشد.

او افزود بر اساس مطالعات انجام‌شده، حتی موفق‌ترین تحریم‌ها نیز در بهترین حالت حدود ۳۰ درصد توان تخریب اقتصاد هدف را داشته‌اند. بنابراین سیاست‌گذاران می‌توانند با اتخاذ تدابیر مناسب، فشار ناشی از تحریم‌ها و محاصره اقتصادی را با هزینه کمتری مدیریت کنند.

■ تبدیل امارات به یک آسیب‌پذیری مهم در تجارت ایران

رئیس پیشین اتاق بازرگانی درباره روابط ایران و امارات

نیز مدیریت کند.
■ تاب‌آوری در سیاست خارجی نیز اهمیت دارد
آل‌اسحاق تاب‌آوری را محدود به اقتصاد و جامعه

ندانست و گفت در حوزه

دیپلماسی و مدیریت سیاسی نیز باید نظام تصمیم‌گیری به اندازه کافی هوشمند، مقتدر و توانمند باشد.

به اعتقاد او، مسئولان نباید در برابر فشارهای خارجی مرعوب شوند یا دچار خوش‌بینی غیرواقع‌بینانه شوند، بلکه باید با ارزیابی دقیق شرایط، تصمیم‌های متناسب اتخاذ کنند.

او با اشاره به عملکرد رئیس‌جمهوری و وزیر امور خارجه اظهار کرد که این دو در حال حاضر در فضایی کارشناسی و مقتدرانه فعالیت می‌کنند.

■ تجربه دولت سازندگی؛ هماهنگی در شرایط سخت

آل‌اسحاق در بخش پایانی سخنان خود با اشاره به تجربه مدیریت اقتصادی کشور در آن دوره از جهاتی دشوارتر از امروز بود، اما اداره کشور به دلیل وجود هماهنگی میان مسئولان آسان‌تر انجام می‌شد.

او یادآوری کرد در پایان جنگ، کشور با نیاز گسترده به بازسازی مواجه بود، منابع و ابزارها وضعیت مطلوبی نداشتند و در مقطعی تنها حدود پنج روز ذخیره گندم وجود داشت. با این حال، به گفته آل‌اسحاق، مسئولان در آن دوره از هماهنگی و هم‌جهتی بیشتری برخوردار بودند. او برای نمونه به همکاری میان خود به عنوان وزیر بازرگانی و محسن نوربخش، رئیس وقت بانک مرکزی، اشاره کرد و گفت در مقطعی که منابع ارزی کشور کافی نبود، نوربخش از وزارت بازرگانی خواست روند ثبت سفارش برخی کالاها برای مدتی مدیریت شود تا بدون ایجاد نگرانی عمومی، فشار بر منابع ارزی کاهش یابد.

به گفته آل‌اسحاق، در آن مقطع حتی در واکنش به برخی سیاست‌های دولت اعتراضاتی شکل گرفت، اما در نهایت هماهنگی میان دستگاه‌ها و وجود وحدت فرماندهی موجب شد سیاست‌های مورد نظر اجرا شود. او در پایان تأکید کرد که کشور امروز از تجربه‌های بسیار بیشتری برخوردار است، اما آنچه در سال‌های اخیر تضعیف شده، وحدت و هماهنگی در تصمیم‌گیری و اجرای سیاست‌ها است؛ مسئله‌ای که به اعتقاد او برای افزایش تاب‌آوری کشور باید مورد توجه جدی قرار گیرد.

تولیدکنندگان منطقه نیز با مشکلات صادراتی مواجه شوند، این سیاست می‌تواند نتیجه معکوس داشته باشد و به افزایش فشار بر اقتصاد کشورهای تحریم‌کننده نیز منجر شود.

وزیر اسبق بازرگانی گفت امریکا در مقطعی برای جبران کاهش عرضه نفت از منطقه از ذخایر خود استفاده کرده و کاهش ذخایر استراتژیک این کشور نیز می‌تواند در ادامه برای اقتصاد آن مشکل‌ساز شود.

او همچنین به افزایش نرخ بنزین در امریکا اشاره کرد و گفت در چنین شرایطی، ایران از نظر تاب‌آوری اقتصادی ظرفیت‌هایی دارد که می‌تواند به مدیریت فشارهای خارجی کمک کند.

■ ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی منزوی‌شدنی نیست

آل‌اسحاق با اشاره به امکان مدیریت واردات از مسیر کشورهای همسایه گفت حتی اگر تجارت از مسیرهایی غیر از امارات انجام شود، هزینه بیشتری خواهد داشت، اما این مسئله به معنای توقف تجارت خارجی ایران نیست.

او تأکید کرد ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی، جمعیت، منابع و گستردگی مرزهای خود نمی‌تواند به‌سادگی به کشوری منزوی تبدیل شود و حتی در دوره جنگ و تحریم نیز تلاش‌های خارجی برای قطع کامل ارتباطات اقتصادی ایران به نتیجه نرسیده است.

به گفته او، در شرایط فعلی نیز برخی کشورها مانند امارات ممکن است با سیاست‌های امریکا همراه شوند، اما سایر کشورها لزوماً از همان سیاست تبعیت نمی‌کنند و همین امر ظرفیت‌هایی برای ادامه تجارت خارجی ایران ایجاد می‌کند.

■ تاب‌آوری، کلید عبور از شرایط فعلی
آل‌اسحاق تاب‌آوری را مهم‌ترین عامل در مدیریت شرایط فعلی دانست و گفت دولت باید در حوزه نیازهای اساسی مردم فعالانه عمل کند.

او تأکید کرد تأمین کالاهای اساسی و مواد اولیه باید در اولویت قرار داشته باشد و دولت در این زمینه اقداماتی انجام داده است. به گفته آل‌اسحاق، ذخایر استراتژیک کشور در سطح قابل قبولی قرار دارد، اما فشار ناشی از افزایش قیمت‌ها بر مردم بسیار سنگین است و نمی‌توان این مسئله را نادیده گرفت.

او افزود یکی از مهم‌ترین مشکلات فعلی، فشار تورمی و افزایش قیمت‌هاست و دولت باید علاوه بر مسائل واقعی اقتصاد، فضای روانی جامعه و انتظارات تورمی را